

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) เป็น การวิจัยแบบย้อนหลัง (Searching Back) ด้วยการศึกษาวិเคราะห์ รายงานวิจัยด้านขวัญ ในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนทั้งหลาย เพื่อวิเคราะห์ลักษณะของงานวิจัยและข้อสรุป เกี่ยวกับสภาพขวัญในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชน โดยได้ดำเนินการวิเคราะห์งานวิจัย เกี่ยวกับด้านขวัญในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนตามแนวคิดของการวิเคราะห์แบบเมตา (Meta-analysis) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ประชากร

ประชากรในการวิจัย คือ งานวิจัยและงานวิทยานิพนธ์ที่ศึกษาในระดับปริญญา บัณฑิตขึ้นไปเกี่ยวกับการศึกษาเอกชนด้านขวัญในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชน ตั้งแต่ปี พ.ศ.2503 ถึง เดือนกันยายน ปี 2528 จำนวน 18 เรื่อง

ตารางที่ 5 จำนวนงานวิจัยที่ได้จากแหล่งต่าง ๆ จำแนกตามแหล่งผลิตและประเภทสิ่งพิมพ์

แหล่งผลิต	จำนวนงาน	ประเภทสิ่งพิมพ์	
		วิทยานิพนธ์	รายงานการวิจัย
1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	12	12	-
2. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	1	1	-
3. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	1	1	-
4. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	1	1	-
5. มหาวิทยาลัยรามคำแหง	2	2	-
6. สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา	1	-	1
รวม	18	17	1

ลักษณะงานวิจัยเมื่อจำแนกตามประเภทของสิ่งพิมพ์ พบว่า เป็นงานวิทยานิพนธ์ ถึง 17 เรื่อง และเป็นงานวิจัยของหน่วยงานรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้องโดยตรง จำนวน 1 เรื่อง ของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา

ตัวแปรที่ศึกษา

ขวัญในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชน ซึ่งมี 3 มิติ แต่ละมิติ ประกอบด้วยองค์ประกอบของขวัญด้านต่าง ๆ ดังนี้

มิติที่ 1 ลักษณะของครูก่อนปฏิบัติวิชาชีพครู ประกอบด้วยด้าน

1. ทักษะและบุคลิกภาพของครู
2. ภูมิหลังของครู

มิติที่ 2 ลักษณะผู้บริหารและการบริหารงานโรงเรียน

1. ลักษณะของผู้บริหาร (ผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ ครูใหญ่)
2. การบริหารงาน (ทั่วไป)
3. การบริหารงานวิชาการ
4. การบริหารงานบุคลากรและสวัสดิการครู

มิติที่ 3 สภาพแวดล้อมขณะปฏิบัติวิชาชีพครู ประกอบด้วยด้าน

1. ผู้บริหารและเพื่อนครู
2. นักเรียน
3. ชุมชน
4. สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน

เครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบวิเคราะห์รายงานวิจัย ประกอบด้วย

ส่วนสำคัญ 2 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 ปรับปรุงจากแบบวิเคราะห์ของก๊าส (Glass) และภรณ์ สิริโชติ
- ตอนที่ 2 ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง

ตอนที่ 1 ลักษณะด้านเนื้อหา และวิธีการวิจัย (Characteristic of the Study)

เป็นแบบบันทึกลักษณะและรายละเอียดงานวิจัย ซึ่งได้ปรับปรุงจากแบบวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ สาขาบรรณารักษศาสตร์ของ ภาณี ศิริโชคิ (ภาณี ศิริโชคิ 2521:178-182) และแบบตรวจสอบเนื้อหา กับ Coding Form Used in the Psychotherapy Meta-analysis ของ กล้าส (Glass 1981:233-237) โดยผู้วิจัยได้คำนึงถึงความเหมาะสมกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้เป็นสำคัญ (ดูในภาคผนวก ข.1) ซึ่งรายละเอียดของลักษณะด้านเนื้อหาและวิธีการวิจัยที่เก็บรวบรวมมีดังนี้

- (1) ชื่องานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์
- (2) ชื่อผู้วิจัย
- (3) ประเภทของงานวิจัย
- (4) วัตถุประสงค์ของการวิจัย (หรือลักษณะของคำถาม)
- (5) ตัวแปรที่ศึกษา
- (6) ตัวแปรที่ใช้ประเมินระดับขวัญของครู
- (7) การได้มาซึ่งองค์ประกอบและมิติที่เกี่ยวกับขวัญของครูโรงเรียน
- (8) กลุ่มตัวอย่าง
- (9) วิธีการดำเนินการวิจัย
- (10) ข้อเสนอแนะให้นำไปปฏิบัติต่อ
- (11) ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

เลขชน

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือแบบวิเคราะห์งานวิจัย ตอนที่ 1 ลักษณะด้านเนื้อหา และวิธีการวิจัย

1. ผู้วิจัยปรับปรุงแบบวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ของ ภาณี ศิริโชคิ และแบบตรวจสอบเนื้อหา กับ Coding Form Used in the Psychotherapy Meta-analysis ของ กล้าส นำไปทดลองใช้เก็บข้อมูลจากงานวิจัยเพื่อตรวจหาข้อบกพร่อง เพื่อปรับปรุงแก้ไข

2. นำแบบวิเคราะห์ที่ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบดูความถูกต้องครอบคลุมลักษณะด้านเนื้อหาและวิธีการวิจัยอีกครั้งหนึ่ง เป็นแบบวิเคราะห์ตอนที่ 1 (ดังภาคผนวก ข.1)

ตอนที่ 2 ข้อค้นพบ (Findings)

ผู้วิจัยได้ศึกษารายงานการวิจัย บทความ หนังสือ และวิทยานิพนธ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและศึกษาค้นคว้าในเรื่ององค์ประกอบที่เป็นปัจจัยสำคัญของขวัญในการปฏิบัติงาน ทั้งที่เป็นผลงานในประเทศไทยและต่างประเทศ ผู้วิจัยจึงได้รวบรวมองค์ประกอบที่เหมาะสมหรือเป็นปัจจัยสำคัญของขวัญในการปฏิบัติงานโดยพยายามรวบรวมไว้อย่างครอบคลุมมากที่สุด และได้คัดกรองประกอบเหล่านั้น นอกจากองค์ประกอบที่ซ้ำกัน ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้ในชั้นแรกผู้วิจัยจัดทำเป็นร่างโครงสร้างปัจจัยของขวัญในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชน (ดูในภาคผนวก ข.2) โดยจัดแบ่งออกเป็น 2 ปัจจัยใหญ่ตามทฤษฎีของโอวาร์ด (Ovard 1966:214-218) คือ

1. ปัจจัยจูงใจ หมายถึง องค์ประกอบที่ทำให้เกิดทัศนคติที่ดี มีความพอใจ และมีขวัญในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชน ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนสามารถให้ได้โดยอ้อมหรือเรียกว่าปัจจัยทางด้านมนุษย

2. ปัจจัยกำลัง หมายถึง องค์ประกอบแวดล้อมที่ช่วยส่งเสริมขวัญในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชน ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนสามารถให้ได้โดยตรง หรือเรียกว่าปัจจัยทางด้านวัตถุ

ร่างโครงสร้างชั้นแรกนั้นนำไปสู่โครงสร้างเพื่อใช้วิเคราะห์หาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อขวัญในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชน จากข้อค้นพบและผลของการวิจัยแต่ละเล่มต่อไป โดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาเกี่ยวกับครูโรงเรียนเอกชนตรวจสอบความครอบคลุมของโครงสร้าง ผู้วิจัยรวบรวมวิเคราะห์อีกครั้งและได้สร้างแบบวิเคราะห์ตอนที่ 2 ข้อค้นพบดังกล่าว

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือแบบวิเคราะห์งานวิจัยตอนที่ 2 ข้อค้นพบ

1. ผู้วิจัยมีหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ดังภาคผนวก ก.1)

ขอความอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 10 ท่าน (ดังรายนามผู้ทรงคุณวุฒิในภาคผนวก ก.2) ประกอบด้วยผู้บริหารการศึกษาระดับสูงของรัฐจำนวน 8 ท่าน ครูใหญ่โรงเรียนเอกชน 1 ท่าน และครูผู้สอนโรงเรียนเอกชน 1 ท่าน

2. ผู้วิจัยนำหนังสือดังกล่าวพร้อมร่างโครงสร้างปัจจัยฯ (ภาคผนวก ข.2) นี้ เข้าพบผู้เชี่ยวชาญทั้ง 10 ท่าน เพื่อชี้แจงรายละเอียดด้วยตนเอง และให้ผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน พิจารณาโครงสร้างดังกล่าวว่า องค์ประกอบดังกล่าวครอบคลุมช่วยในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนเอกชนหรือไม่ แต่ละองค์ประกอบมีความเหมาะสมหรือไม่ประการใด ผู้วิจัยได้ขอนัด เวลามาร่างโครงสร้างปัจจัยฯ กลับ

3. เมื่อผู้วิจัยได้รับร่างโครงสร้างปัจจัยฯ จากผู้เชี่ยวชาญและจากความคิดเห็น ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ครบทั้ง 10 ท่าน จึงทำการประมวลการพิจารณาองค์ประกอบต่าง ๆ ของ ปัจจัยทั้ง 2 ปัจจัย (ปัจจัยจูงใจและปัจจัยค้ำจุน) อีกครั้ง เป็นโครงสร้างองค์ประกอบของช่วย ในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชน (ดังภาคผนวก ข.3) โครงสร้างนี้ผู้วิจัยได้แบ่งองค์ ประกอบของช่วยฯ ตามข้อคิดเห็นซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะไว้ เพื่อให้เห็นโครงสร้างองค์ประกอบ ของช่วยฯ ชัดเจนยิ่งขึ้น ออกเป็น 3 มิติ คือ

(1) ส่วนที่เป็นองค์ประกอบของช่วยก่อนปฏิบัติวิชาชีพครู เกี่ยวกับภูมิหลังของ ครู ด้านทัศนคติและบุคลิกภาพ

(2) ส่วนที่เป็นองค์ประกอบของช่วยขณะปฏิบัติวิชาชีพครู การได้สัมผัสกับผู้บริหาร การมีทัศนคติ ความพอใจของครูต่อระบบการบริหารด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน

(3) สภาพแวดล้อมขณะปฏิบัติวิชาชีพครู ประกอบด้วยด้านบุคคล คือ ผู้บริหาร เพื่อนครู นักเรียนและชุมชน และด้านวัตถุ คือ สิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน

4. นำโครงสร้างองค์ประกอบของช่วยฯ ที่รวบรวมวิเคราะห์แล้ว (ดังภาคผนวก ข.3) กลับไปให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 10 ท่าน ตรวจสอบความครอบคลุมถูกต้องอีกครั้ง

5. เมื่อผู้เชี่ยวชาญทุกท่านตรวจสอบแล้ว ผู้วิจัยจึงสร้างเป็นแบบวิเคราะห์ตอนที่ 2 ซักค้นพบ เพื่อเก็บตัวเลขสถิติจากผลการวิจัยที่ได้ค้นพบในแต่ละเล่ม (ดังภาคผนวก ข.4) ต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แหล่งของข้อมูล

ผู้วิจัยสำรวจและเก็บข้อมูลจากรายงานการวิจัยและวิทยานิพนธ์จากห้องสมุดหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่าง ๆ และสถาบันการศึกษาทุกสถาบันด้วยตนเอง ดังรายชื่อห้องสมุดต่อไปนี้

- (1) ห้องสมุดสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
- (2) ห้องสมุดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
- (3) หอสมุดแห่งชาติ
- (4) ห้องสมุดทุกกรมในกระทรวงศึกษาธิการ
- (5) ห้องสมุดคุรุสภา
- (6) ห้องสมุดกลางทุกมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร
- (7) ห้องสมุดกองวิจัย กรมการฝึกหัดครู
- (8) ห้องสมุดกองวิจัย ทบวงมหาวิทยาลัย

นอกจากนี้ยังได้รวบรวมตรวจสอบการรายงานการสำรวจผลงานวิจัยของศึกษานิเทศก์เขตทั้ง 12 เขตการศึกษา ซึ่งงานวิจัย ฝ่ายแผนงาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากทุกเขตการศึกษา ปรากฏว่าผลงานการวิจัยเฉพาะด้านขวัญในการปฏิบัติงานของครูนั้น มีทั้งหมด 2 เรื่อง จากเขตการศึกษา 2 และเขต 6 แต่เล่มตัวอย่างไม่มีครูโรงเรียนเอกชนรวมอยู่ด้วย ผู้วิจัยจึงได้คัด 2 เรื่องนี้ออกไป

2. วิธีการเก็บข้อมูล

โดยเหตุที่ระบบการจัดเก็บรวบรวมและการให้บริการยังไม่ได้มีศูนย์เก็บโดยใช้เครื่องจักรกล (Computer) ผู้วิจัยจึงต้องสำรวจและรวบรวมเก็บข้อมูลจากแหล่งของข้อมูลดังกล่าวด้วยตนเองอย่างครบถ้วนที่สุด

2.1 ผู้วิจัยได้ศึกษา วิเคราะห์ สรุปและคัดลอกข้อมูลตามรายละเอียดที่กำหนดไว้แต่ละหมวดในแบบวิเคราะห์รายงานการวิจัยที่เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ด้วยผู้วิจัยเองทุกเรื่อง ทุกเล่ม โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกงานวิจัยขั้นต้นดังนี้

ก. งานวิจัยนั้นต้องศึกษาเกี่ยวกับสวัสดิการ สภาพขวัญในการปฏิบัติงาน
ของครูโรงเรียนเอกชน

ข. งานวิจัยนั้นต้องมีกลุ่มตัวอย่างเป็นครูโรงเรียนเอกชน

2.2 เพื่อให้ข้อมูลที่วิเคราะห์และคัดลอกจากรายงานการวิจัยมีความเป็น
ปรนัยเชื่อถือได้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ วิเคราะห์รายงานการวิจัย สรุปและคัดลอกข้อมูลจาก
แต่ละเล่มซ้ำ 2 ครั้ง โดยมีช่วงระยะเวลาห่างกัน 6 เดือน ผลปรากฏว่าผลวิเคราะห์ สรุป
และคัดลอกข้อมูลทั้ง 2 ครั้ง ไม่แตกต่างกัน

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์แบบวิเคราะห์รายงานวิจัยตอนที่ 1 ลักษณะด้านเนื้อหาและวิธีการ
วิจัยที่รวบรวมไว้ทั้งหมด ดังนี้

- 1.1 ประเภทของงานวิจัย
- 1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 1.3 ตัวแปรที่ศึกษา
- 1.4 ตัวแปรที่ใช้ประเมินระดับขวัญของครู
- 1.5 การได้มาซึ่งองค์ประกอบและมิติที่เกี่ยวข้องกับขวัญของครูโรงเรียนเอกชน
- 1.6 กลุ่มตัวอย่าง
- 1.7 วิธีดำเนินการวิจัย
- 1.8 ข้อเสนอแนะให้นำไปปฏิบัติต่อ
- 1.9 ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

ผู้วิจัยวิเคราะห์ด้วยคำร้อยละ การแจกแจงความถี่และการแจกแจง ใช้ผลการ
วิเคราะห์ดังกล่าว เพื่อประกอบการบรรยายสภาพงานวิจัย และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวกับการศึกษา
เอกชน ด้านขวัญในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนที่ทำการศึกษามาแล้วทั้งหมด และที่
ควรจะทำต่อไปในอนาคต

2. วิเคราะห์รายงานวิจัยตอนที่ 2 ข้อค้นพบ เพื่อวิเคราะห์สภาพขวัญในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนทั่วไปที่อยู่ในระดับใด และตัวแปรในแต่ละองค์ประกอบของแต่ละมิตินี้มีการศึกษาไว้เหมือน ๆ กันหลายเล่ม โดยเหตุที่งานวิจัยทั้ง 18 เล่ม มีการใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูล สเกลของข้อมูล ค่าสถิติที่รายงานซึ่งมีทั้งร้อยละ และค่าเฉลี่ย ในงานวิจัยทุกเล่มเป็นการศึกษาตามการรับรู้ จากการตอบแบบสอบถามของครูเพื่อหาผลวิเคราะห์สภาพระดับขวัญในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชน ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

2.1 ปรับค่าสถิติที่รายงานผลข้อค้นพบเป็นค่าเฉลี่ยของแต่ละตัวแปรในแต่ละองค์ประกอบ โดยการเทียบเป็นค่าร้อยละจากคะแนนเต็มของตัวแปรย่อยนั้น

2.2 หากค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแต่ละตัวแปรจากงานวิจัยทั้ง 18 เล่ม

2.3 หากค่าเฉลี่ยของทุกตัวแปรในทุกองค์ประกอบของทุกมิติในแต่ละเล่มเพื่อเทียบระดับขวัญในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชน โดยผู้วิจัยแบ่งไว้ 5 ระดับดังนี้

ค่าเฉลี่ย 0-20	ระดับขวัญอยู่ในระดับไม่ดี
ค่าเฉลี่ย 20.01-40	ระดับขวัญอยู่ในระดับค่อนข้างไม่ดี
ค่าเฉลี่ย 40.01-60	ระดับขวัญอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 60.01-80	ระดับขวัญอยู่ในระดับค่อนข้างดี
ค่าเฉลี่ย 80.01-100	ระดับขวัญอยู่ในระดับดี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย